

Sisäministeriölle

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan pelastuslaitos

Viite: sisäministeriön tietopyyntö selvityksen toteuttamiseksi hyvinvointialueilla pelastustoimen palveluiden ja talouden tilasta 3.2.2023 VN/3593/2023-SM-1

Vastaus tietopyyntöön

1. Hyvinvointialueen viranhaltijat ovat antaneet vastaukset tietopyynnön webropol-kyselyihin
2. Hyvinvointialueen turvallisuuden ja varautumisen lautakunta on käsitellyt vastaukset tietopyyntöön ja lausuu hyvinvointialueen selvityksenä seuraavaa:

1 Pelastustoimen palveluiden saatavuus

1.1 Onnettomuuksien ehkäisy

1.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Ohjauksen osalta toiminta jakautuu maankäytön- ja rakentamisen ohjaukseen (0,7 htv), sekä pelastustoimen laitteiden toteuttamisen ohjaukseen (0,3 htv). Maankäyttöä koskevissa tapauksissa lausunnon antava henkilö on pääsääntöisesti riskienhallintapäällikkö. Muun rakentamisen ohjauksen osalta pelastuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä alueen rakennusvalvontaviranomaisten kanssa. Jokaisella viidellä toimialueella alueen valvontatoiminnasta vastaava viranhaltija hoitaa paikallisesti yhteistyön alueen kuntien rakennusvalvontojen kanssa. Joensuussa, jossa käsiteltäviä lupa-asioita on selkeästi eniten, on rakennusvalvonnan ja pelastuslaitoksen välillä viikoittainen rakennuskatselmusmiehet-kokous, joissa lupa-asioita ja hankkeita käsitellään. Muissa kunnissa kokouksia pidetään tarpeen mukaan.

Lisäksi pelastusviranomainen antaa pyydettyä lausuntoja suunnitelmista ja tekee rakennusvalvonnan niin edellyttäessä asiantuntijatarkastuksen eli niin sanotun erityisen palotarkastuksen valmistuvissa kohteissa. Pelastustoimen laitteiden ohjaukseen on keskitetysti nimetty yksi valvontatoimen henkilö.

Kaikki valvontatyötä tekevät henkilöt osallistuvat neuvontatoimintaan oman työnsä ohessa. Pelastuslaitoksella on käytössä palotarkastuksen neuvontanumero, joka ohjaa puheluita kaikille valvontatyötä tekeville. Käytössä on myös palotarkastussähköposti, johon ohjautuu yleisiä palotarkastuksiin ja neuvontaan liittyviä viestejä.

Turvallisuusviestintä perustuu turvallisuusviestintäsuunnitelmaan ja on päivitetty 2022. Turvallisuusviestintää arvioidaan jatkossa tarkemmin siten, että turvallisuusviestintäsuoritteet pisteytetään pistein 1-4 turvallisuusviestintäselosteella. Kriteeristö on esitetty ko. suunnitelmassa. Kriteeristön käyttöönotolla halutaan arvioida turvallisuusviestinnän laatua ja vaikuttavuutta.

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen, oikeiden toimintatapojen opettaminen sekä hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen. Neuvomalla, opastamalla ja kannustamalla voidaan muuttaa asenteita ja sitä kautta saada pysyviä muutoksia toimintoihin. Tavoitteena on saada jokainen ottamaan vastuu omasta turvallisuudestaan sekä huolehtimaan läheisten ja lähiympäristönsä turvallisuudesta. Pelastustoimen turvallisuusviestinnän kokonaisuus kattaa pelastuslaissa mainitun pelastuslaitosten ohjaus-, neuvonta- ja turvallisuusviestintätöiden kokonaisuuden.

Turvallisuusviestinnän kohderyhmät ovat ikäihmiset, lapset ja nuoret, hoitolaitosten ja kotihoidon työntekijät, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja 2 asteen opetuksen opettajat ja muu henkilökunta.

Valistuksen määrällinen tavoite oli 2022 saavuttaa 20 % maakunnan väestöstä ja kyseinen tavoite saavutettiin.

1.1.2 Palontutkinta

Tutkintatason 1. tutkinnat saadaan hyvin suoritettua, mutta poliisille pelastuslain 41 §:n mukaisesti tehtävissä ilmoituksissa on havaittu puutteita. Kaikista tapauksista ei ole tehty ilmoitusta, vaikka näin olisi kuulunut tehdä. Asiaan on kiinnitetty huomiota ja ilmoitusmenettelystä on laadittu kirjallinen ohje ja annettu koulutusta henkilöstölle 2023 aikana.

Tutkintatasolla kaksi ja kolme on kaikki tutkinnat saatu suoritettua, mutta tutkijoiden vähäisen määrän takia tutkinnat keskittyvät pienelle osalle henkilöstöä.

Pelastuslaitoksella on vuonna 2022 viisi nimettyä palotutkijaa. Viime vuosien suurin haaste on ollut se, että palontutkintaan liittyen ei ole ollut tarjolla koulutusta uusille henkilöille. Nimettyjen tutkijoiden määrä on puolittunut ja uusia tutkintaryhmän jäseniä ei ole saatu koulutettua ja vanhoille jäsenille ei ole ollut tarjolla täydennyskoulutusta.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen suorittamassa palontutkinnassa pyritään selvittämään laaja-alaisesti tulipalon syttymiseen johtaneita tapahtumia, seurauksena aiheutuneita vahinkoja sekä tulipalon sammuttamiseksi tehtyjä toimenpiteitä.

Tutkinnoilla halutaan kehittää yleistä paloturvallisuutta, tukea omatoimista varautumista, kehittää pelastuslaitoksen toimintaa sekä vaikuttaa valtakunnallisiin lainsäädäntöhankkeisiin. Tutkintojen tuloksia käydään läpi lähinnä palontutkintaa ja valvontaa suorittavien henkilöiden kesken. Koulutuksellisesti tärkeät tai muuten informatiiviset tapaukset tai tiedot tuodaan tarvittaessa laajemmin henkilöstön tietoon.

1.1.2.1 Onnettomuuksien ehkäisyä koskeva yhteistyö

Toimintamuotoja on tällä hetkellä useita. Vakiintunut toimintamuoto on paloriski-ilmoitusten käsittely ja yhteistyötarkastukset erityisesti sosiaalitoimen kanssa. Tarkastuksia ilmoitusten johdosta suoritettiin vuonna 2022 27 kpl.

Pelastuslaitos osallistuu kiinteiden turvallisuutta edistävien työryhmien toimintaan, kuten liikenneturvallisuustyöryhmiin, alueellisiin valmiusryhmiin ja jatkossa seudullisiin kumppanuuspöytiin. Näissä työryhmissä pyritään esittämään yhteistyökumppaneille pelastuslaitoksen toiminnan yhteydessä havaittuja asioita.

Merkittävä osuus yhteistyötä on tapauskohtainen yhteistoiminta. Asioita on tullut käsiteltäväksi ilmoitusten perusteella, pelastustoiminnan tai valvontatoiminnan aikana tehdyistä havainnoista tai yhteistyökumppaneiden esiin nostamana. Viimeisimpinä esimerkkinä ovat ympäristönsuojeluun liittyvät asiat käytöstä poistettujen alusten kanssa ja ratapihalla takavarikoitujen ammoniakivaunujen osalta.

Pelastuslaitos osallistuu yhteistyötarkastuksille mm. tukeksiin valvomissa laitoksissa. Erityisesti yhteistyötä on tehty hoito- ja hoivalaitosten turvallisuuden edistämiseksi, muun muassa kouluttamalla henkilöstöä toimimaan onnettomuustilanteissa. Toiminta perustuu hyvinvointialueen koulutussuunnitelmaan, johon on määritetty pelastuslaitoksen tuottama koulutuskiintiö.

1.1.3 Onnettomuuskehityksen seuranta

Osana operatiivista toimintaa, onnettomuustyyppien määriä seurataan viikkotasoisesti ja tämä johtaa muun muassa turvallisuusviestinnän tehostamiseen, esimerkkinä kevätkaudella heikot jäät ja maastopalovaroitusasiat.

Osavuosikatsauksissa seurataan hälytysmäärien yleistä kehitystä. Osana palvelutasopäätöksen seurantamittaristoa raportoidaan myös alkusammutustoimenpiteiden toteutumisesta ja palovaroitinten toimivuudesta.

1.1.4 Hyvinvointialuiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Mainittuja tehtäviä ei ole tällä hetkellä ole.

1.1.5 Valvontatehtävä

Valvontatehtävän hoitaminen perustuu valvontasuunnitelman tavoiteisiin. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan seuraavien suoritteiden osalta: yritysten ja laitosten palotarkastukset 450 kpl, paloturvallisuuden itsearviointi 1500 kpl ja muut tarkastukset 1350 kpl. Toteutunutta seurataan kuukausittain.

Vuonna 2022 toteuma/tavoite oli seuraava: a1-a6 palotarkastukset 346/450. Syynä siihen, että tavoite ei toteutunut oli valvonnan työntekijöiden pitkät poissaolot sekä avoimena olleet virat, joiden täyttäminen on ollut haasteellista. Itsearviointeja palautui 1445/1500. Etenkin postin palauttamien lomakkeiden määrä kasvoi merkittävästi, lähetettävien lomakkeiden määrää on nostettu vuodelle 2023. Muiden valvontasuoritteiden osalta toteuma oli 1392/1000.

Paloturvallisuuden itsearviointi on ollut käytössä vuodesta 2019. Itsearviointimäärät ovat olleet samalla tasolla vuosittain. Toimintamalli on kokonaisuutena toiminut hyvin, mutta vastausprosentti on hieman laskenut. Vuoden 2022 vastausprosentti oli 80. Pelastuslaitos suorittaa valvontakäynnin niihin kohteisiin, joista vastausta ei saada. Korona-aikana mainittuja valvontakäyntejä koteihin ei suoritettu.

Palautettujen itsearviointilomakkeiden mukaan paloturvallisuuspuutteita oli 20 prosentissa kohteista. Valvontatoiminnan kokemusten perusteella puutteita arvioidaan olevan tätä enemmän. Saatujen vastausten mukaan alkusammutuskalustoa löytyy 81 prosentissa asunnoista ja riittävä määrä palovarointimia 73 prosentissa asunnoista. Räjähde- ja kemikaalivalvontaan on varattu työpanosta 0,4 HTV. Mainittuihin tehtäviin on pelastuslaitoksella erikseen nimetty kolme viranhaltijaa. Kemikaalien osalta ilmoituskäsittely ja valvontakäynnit on keskitetty mainituille vastuuhenkilöille. Pyroteknisten tuotteiden osalta ilmoitus käsittelyyn ja valvontaan osallistuu kaikki valvontatyötä tekevät.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden osalta valvontaa ja suoritteita kirjautui 2022 seuraavasti. Vaaralliset kemikaalit 26 toimenpidettä, räjähdystarvikkeet ja ilitulitteet 38 toimenpidettä ja öljylämmityslaitteistot kolme toimenpidettä.

1.1.6 Valmiustarkastukset

Pelastuslaitos ei ole suorittanut valmiustarkastuksia.

1.2 Pelastustoiminta

1.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavan varajärjestelmän kuvaus

Pelastuslaitos varautuu varoittamaan ja tiedottamaan alueen ihmisiä ensisijaisesti päivittäisessä käytössä olevin viestintäkanavin, näitä ovat onnettomuustiedotejärjestelmällä välitetty tiedote ja sosiaaliseen mediaan julkaistu tiedote. Lisäksi maakuntamedioiden kautta tavoitetaan laajasti ihmisiä. Pelastuslaitos on varautunut käyttämään vaaratiedotetta siten kuin tiedotteen antamisesta erikseen säädetään.

Pelastuslaitos on ylläpitänyt kattavaa väestöhälytynjärjestelmää. Väestöhälyttimiä on 40 kappaletta ja ne ovat sijoitettuna kuntakeskuksiin. Järjestelmä koetetaan ja koekuunnellaan kerran kuukaudessa. Väestöhälyttimet vaativat jatkuvaa huoltoa ja peruskorjausta. Luotettavasti toimivia väestöhälyttimiä on 22 kappaletta. Väestöhälyttimien kuuluvuusalueella on yli 70 % maakunnan väestöstä.

Tärkeiden viestin perille meno voidaan varmistaa soittamalla tai henkilökohtaisella käynnillä. Tämä toteutustapa vaatii runsaasti henkilöstöresursseja ja sen toteuttamiseen tulisi osallistumaan myös vapaaehtoistoimijoita.

1.2.2 Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien kyky suorittaa onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet viivytyksettä ja tehokkaasti

Toimintavalmiusaikatavoitteet 2022

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
<i>Ensimmäisen yksikön riskiluokakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina</i>	6 min	10 min	20 min	-
<i>Ensimmäisen yksikön ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)</i>	50 %	50 %	50 %	-
<i>Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoite (mediaani) minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta</i>	9:04			
<i>Pelastustoiminnan riskiluokakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuuttina</i>	11 min	14 min	22 min	-
<i>Pelastustoiminnan ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)</i>	50 %	50 %	50 %	-
<i>Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite (mediaani) minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta</i>	15:19			
<i>Pelastusjoukkueen riskiluokakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina</i>	20 min	30 min	30 min	-
<i>Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoite (mediaani) minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta</i>	26:29			

Toimintavalmiusaikojen toteutuminen 2022

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Riskiruutujen kokonaismäärä riskiluokittain edellisen kalenterivuoden lopussa	7 kpl	107 kpl	121 kpl	22854 kpl
Riskiruutujen lukumäärä, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana.	5 kpl	17 kpl	6 kpl	- kpl *
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena.	2 kpl	2 kpl	0 kpl	- kpl *
Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	3 kpl	18 kpl	5 kpl	3 kpl
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena. (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	0 kpl	1 kpl	0 kpl	0 kpl

Taulukko 1: Riskiruudut ja toimintavalmiusaikojen toteutuminen

Toimintavalmiusaikojen mediaanit			
	Vuosi 2020	Vuosi 2021	Vuosi 2022
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani	10:28	10:06	9:04
Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani	15:54	16:55	15:19
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan mediaani	30:58	27:45	26:29

Pelastustoimen hälytystehtäviä oli 3 662 kappaletta ja kokonaistehtävämäärän muutos edelliseen vuoteen oli – 1,0 %. Hälytystehtävien määrät vähentyivät tasaisesti pelastustoimen ja ensivastetehtävien osalla edelliseen toimintavuoteen verrattuna.

Pelastustehtävistä määrällisesti merkittävimpinä ryhminä erottuivat ensivastetehtävät 666 kappaletta, tulipalot 374 kappaletta, liikenneonnettomuudet 486 kappaletta, vahingontorjuntatehtävät 502 kappaletta ja erilaiset tarkistustehtävät 966 kappaletta.

Pelastuslaitos on pystynyt suorittamaan tehtävänsä onnettomuus- ja vaaratilanteissa pääosin vaaditulla tasolla. Pelastustoimen tuottaman nopean avun toimintavalmiusaikojen vähimmäistavoitteet eivät toteutuneet 1. riskiluokan alueella. Joensuun keskustan alueella on yksittäisiä riskiruutuja, joilla asetetut tavoitteiden saavuttaminen on haasteellista.

Neljän vuoden tarkastelujaksolla on muodostunut viisi ongelmaluokkaa, joissa ei palvelutasopäätöksen mukainen toimintavalmiusaika toteudu. Ruudut sijaitsevat Joensuussa Niinivaaran ja Rantakylän alueella sekä Liperin Honkalammella, Nurmeksen ja Ilomantsin keskustassa. Paloasemien sijainti ei nykyisten valtakunnallisten toimintavalmiusaikatavoitteiden näkökulmasta ole enää paikoin optimaalinen. Kuntakohtaisessa tarkastelussa palvelutasohaasteita on Joensuussa, Liperissä, Outokummussa, Nurmeksessa ja Kontiolahdella.

Tarkasteltuna yksittäisiä 1-3 -luokan ruutuja pelastustoimen tehtäviä oli kaikkiaan 184 ruuduissa (kaikkien 1-3. -luokan ruutujen määrä yht. 235kpl). Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoite ei toteutunut 28 ruudussa. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei toteutunut 26 ruudussa. Kumpikaan toimintavalmiusaika ei toteutunut 11 ruudussa.

Pelastustoimen ensimmäinen yksikkö saavutti kaikista kiireellisistä hälytystehtävistä onnettomuuskohteet 77 % asetetussa tavoiteajassa.

Pelastuslaitos on kehittänyt päivittäisvalmiutta vuosina 2020-2022 merkittävästi, jolloin pelastuslaitoksessa on toteutettu toimintavalmiuden kehittämisvaiheet 1-2. Vaiheiden sisältämät toimenpiteet on kuvattu palvelutasopäätöksissä ja ne ovat toteutuneet suunnitellusti. Toteutettuja toimenpiteitä ovat muun muassa:

- Pelastuslaitos on perustanut painopistepelastusasemat Nurmekseen, Outokumpuun, Ilimantsiin ja Kiteelle. Mainituille pelastusasemille on resursoitu päätoimista henkilöstöä siten, että pääasiallisena toimintamuotona varmistetaan ympärivuorokauden seudullinen pelastusviranomaispäivystys. Mainittujen pelastusasemien toimintaa on vahvistettu myös muilla keinoin siten, että niiden edellytykset pelastustoiminnan toteuttamiseen seudullisesta paranevat.
- Pelastuslaitos on perustanut vuonna 2022 uuden pelastusaseman Joensuun eteläiselle ruutukaava-alueelle Pekkalaan. Pelastusasemalle on sijoitettu kevyt pelastusyksikkö, jonka toimintasäde on normaalia pelastusyksikköä laajempi ja mainitulla yksiköllä tuetaan pelastustoimintaa keskeisellä maakunta-alueella.
- Pelastuslaitos on osallistunut yhdessä muiden Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitosten kanssa EU-pelastuspalvelumekanismiin toimintaan ja sitoutunut metsäpalomuodostelmalla (FI GFFF-V) tukemaan pelastuspalvelumekanismiin kautta muiden EU-alueen valtioiden pelastustoimintaa. Metsäpalomuodostelma on kehittänyt pelastuslaitoksen henkilöstön osaamista ja parantanut pelastuslaitoksen kalustollista valmiutta myös kotimaisien tehtävien hoidossa.

Vuosille 2023-2027 vahvistetussa palvelutasopäätöksessä kuvataan toimintavalmiuden kehittämisen seuraavan vaiheen sisältö ja sen keskiössä on painopistepelastusasemien muotoaminen päivystäviksi pelastusasemiksi niiden toimintaedellytysten edelleen turvaaminen ja muun muassa vapaaehtoisuuden kehittäminen. Toimenpiteet on kuvattu palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelmassa.

Pelastuslaitos seuraa päivittäin pelastustoiminnan valmiutta ja valmiutta säädetään turvallisuustilanteen ja muiden pelastuslaitoksen toimintaan liittyvien seikkojen perusteella. Pelastuslaitoksella on käytössä toimintavalmiuden säätämisen toimintamalli, jolla tuetaan valmiudesta vastaavien henkilöiden päätöksentekoa.

Henkilöstön osaamisen ylläpito perustuu sisäisen koulutuksen ohjelmaan. Päätoiminen henkilöstö suorittaa vuoden aikana kolme pakollista koulutuspäivää, joiden sisältö tukee oman työn suorittamista (24 h/vuosi). Tämän lisäksi pelastustoiminnan johtajana toimivat suorittavat erilliset johtamisen koulutuspäivät (32 h/vuosi). Koulutuspäivien lisäksi järjestetään laitoksen yhteistä työvuorokoulutusta, joka perustuu kuukausittaisiin teemoihin (48 h/vuosi). Tämän lisäksi työvuorot harjoittelevat viikko-ohjelman mukaisesti jokaisessa työvuorossa pelastusasematasolla.

Sivutoimisen henkilöstön koulutus perustuu palokuntakoulutukseen (kurssit) ja osaamista ylläpitävään harjoitteluun, jota järjestetään 80 h/vuodessa.

Koulutusohjelma sisältää vaihtelevan määrän erilaisia koulutustilaisuuksia. Erikoistehtävissä toimiville järjestetään oman tehtävän hoitamisen edellyttämään koulutusta muita ammattiryhmiä enemmän, mm. raskas pelastusjoukkueen tai metsäpalomuodostelman jäsenet.

Palvelutasopäätöksessä on määritelty osaamisen kehittämisen painopistealueet, näitä ovat muun muassa täydentävien sammutusmenetelmien hallinta ja tilannepaikan johtamistoiminta.

Fyysisen toimintakyvyn arviointi perustuu asiasta annettuun ohjeeseen. Ohje pohjautuu työterveyslaitoksen suosituksiin, pelastussukellusohjeeseen ja työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan. Arviointimenettely on järjestelmällinen ja vakiintunut. Tiedot fyysisestä toimintakyvystä ylläpidetään henkilöstöhallinnon ohjelmassa.

Henkilöstön ikääntyminen ja työterveyslaitoksen suositus pelastushenkilöstön fyysisen toimintakyvyn arvioinnista ovat osaltaan johtaneet *savusukelluskelpoisuuden saavuttaneiden vähenemiseen*. Pelastuslaitoksessa on useiden vuosien ajan pyritty kehittämään pelastustaktiikkaa ja -tekniikkaa siten, että henkilöstölle vähemmän vaarallisin toimintatavoin pystytään toteuttamaan tehokasta sammutustoimintaa.

Pelastuslaitoksen käytössä olevat ajoneuvot

Ajoneuvolaji	Määrä
Johtoauto	3
Jälkivahingontorjunta	1
Kalustoauto	2
Kemikaaliauto	1
Kontti	4
Lava-auto	18
Maastoauto	1
Miehistöauto	8
Nostolava-auto	2
Pakettiauto	2
Pelastussukellusauto	1
Raivausauto	1
Sammutusauto	24
Säiliöauto (yli 5000 l)	14
Säiliösammutusauto	7

Sammutusautojen keski-ikä on 23 vuotta ja säiliöautojen keski-ikä on 20 vuotta. Ajoneuvokaluston keski-ikänsä pitäminen tällä tasolla edellyttää 2-3 ajoneuvon hankintaa vuosittain. Tällä hetkellä investointiohjelma ei sisällä mainittua määrää ajoneuvohankintoja. Ajoneuvojen korjausvelka kasvaa vuosittain.

Muu kalusto

Ajoneuvolaji	Määrä
Moottorikelkat	14
Mönkijät	12
Kelirikkoalukset	4
Veneet	36

Pelastuslaitoksella on pelastusasemia 30 kpl. Tämän lisäksi on erilaisia varastoja ja harjoitusalueita.

1.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastuslaitoksella käytössä kolmiportainen pelastustoiminnan johtamisen järjestelmä. Päivystävä päällikkö huolehtii pelastuslaitoksen operatiivisesta yleisjohdosta ja toimintavalmiudesta. Päivystävä palomestari vastaa pelastustoimen kenttäjohdosta, kuten pelastusyksiköiden tarkoituksenmukaisesta käytöstä, ohjauksesta ja valvonnasta. Pelastusryhmien johtajat huolehtivat pelastusryhmästään.

Pelastustoimintaa johtaa aina pelastusviranomainen ja tämän toimintaa tukee tilannepaikan johtaja.

1.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Itä- ja Kaakkois-Suomen alueen pelastuslaitokset toteuttavat yhdessä tilannekeskustoimintaa, jonka vastuullisena tuottajana on Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos. Toiminta perustuu sopimukseen ja osapuolet seuraavat sopimuksen toteutumista. Käytännön toimintaa seurataan

1.2.5 Pelastusviranomaisen muille viranomaisille antama virka-apu

Pelastusviranomainen antaa pyyntöihin perustuen virka-apua siihen oikeutetuille viranomaisille. Tavanomaisimmin virka-apua annetaan terveydenhuollolle kuuluvien tehtävien hoitamiseksi.

1.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluva ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpito

Pelastuslaitos on osallistunut yhdessä muiden Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitosten kanssa EU-pelastuspalvelumekanismin toimintaan ja sitoutunut metsäpalomuodostelmalla (FI GFFF-V) tukemaan pelastuspalvelumekanismin kautta muiden EU-alueen valtioiden pelastustoimintaa. Muodostelman sertifiointiprosessi on vielä kesken. Muodostelmalla toteutettiin valmiussiirto elokuussa vastaamaan Kreikan metsäpalotilanteeseen ja Pohjois-Karjalasta tehtävään osallistui 11 henkilöä. HNS-suunnitelma on yhteinen Etelä-Savon ja Pohjois-Savon kanssa. Kansainvälisen pelastustoiminnan peruskurssin tai vastaavan kurssin (FI GFFF-V räätälöity) suorittaneita henkilöitä on noin 80.

1.3 Pelastustoimen suunnitelmat

1.3.1 Hälytysohje

Pelastuslaitoksella on ajantasainen ja jatkuvasta päivityksessä oleva hälytysohje. Ohjetta ylläpidetään hätäkeskustietojärjestelmässä.

1.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelma

Yhteistoimintasopimus naapuripelastuslaitosten kanssa on olemassa ja raja-alueilla yhteistoiminta on vakiintunutta.

1.3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Yhteistyösuunnitelmia ja -sopimuksia on radioamatöörien, vapaaehtoisen pelastuspalvelun, järvipelastajien ja pelastuskoirien kanssa. Lisäksi yhteistyöasiakirja on Pohjois-Karjalan rajavartioston ja Kainuun prikaatin kanssa.

1.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Pelastustoimintaan on laadittu erilliset suunnitelmat liikennetyypeille, metsäpaloille, suuronnettomuus- ja monipotilastilanteisiin sekä ympäristövahinkoihin (öt-suunnitelma). Tämän lisäksi on laadittu lukuisia toimintaohjekortteja pelastustoiminnan tueksi.

1.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Kaikki suunnitelmat ovat ajan tasalla niiden normaalin päivitysvälin mukaisesti.

1.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

1.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimessa

Varsinaisesti vapaaehtoistoimintaa pelastustoiminnassa on vain yhteistyösopimukseen perustuen. Pelastuslaitoksen henkilöstö on täysimääräisesti työsuhteista (ml. sivutoiminen pelastushenkilöstö). Pelastustoimintaan erittäin merkittävä työpanos muodostuu muusta kuin ammatillisesta henkilöstöstä.

1.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistämien

Pelastuslaitos tukee palokuntayhdistysten toimintaa sopimukseen perustuen ja osallistuu pelastusalanliiton toimintaan ja ohjaukseen. Pelastuslaitos maksaa avustuksina mainituille toimijoille 85 650 euroa/vuodessa. Tämän lisäksi pelastuslaitoksen toimitilat ja kalustoa tarjotaan toiminnan tukena.

1.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvien terveystarkastukset

Työterveyshuoltotoiminta perustuu työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan ja pelastuslaitoksen koko henkilöstölle on järjestetty työterveyspalvelut (väh. lakisääteinen taso).

1.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Sivutoimisen henkilöstön koulutus on kuvattu sisäisen koulutuksen ohjelmassa samalla tavoin kuin päätoimisen henkilöstön koulutus. Sivutoimisen henkilöstön koulutus perustuu palokuntakoulutukseen (kurssit) ja osaamista ylläpitävään harjoitteluun, jota järjestetään 80 h/vuodessa. Koulutukseen on sisällytetty kelpoisuuksien edellyttämä harjoittelu (mm. pintapelastusharjoitteet, savusukellusharjoitteet jne).

1.5 Väestönsuojeluun varautuminen

1.5.1 Väestön suojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastuslaitos on tehnyt vahvaa yhteistyötä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnissa Kainuun prikaatin Pohjois-Karjalan aluetoimiston kanssa. Uhka-arvio on laadittu myös alueellisen riskiarvion turvaluokiteltuun materiaaliin. Sotilasviranomaisilta on saatu riittävät perusteet ja tiedot tukemaan väestönsuojelun suunnittelutyötä.

Pelastuslaitos on ennalta määrittänyt ja varannut henkilöstön poikkeusolojen organisaatioon mukaan lukien väestönsuojeluorganisaatio.

Päivitettyjen eri varautumissuunnitelmien osat hyväksytään vuoden 2023 aikana. Yhteistä valmiussuunnitelmapohjaa ei toistaiseksi ole käytössä Pohjois-Karjalassa. Asia on kuitenkin työn alla Itä-Suomen alueella.

1.5.2 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Väestönsuojelulliset suunnitelmat ja toiminta on laadittu ja suunniteltu yhteistyössä viranomaisten, kuntien ja hyvinvointialueen sote-toimintojen kanssa.

Yhteistoimintaa käydään läpi säännöllisesti alueellisen yhteisen varautumisen rakenteissa. Järjestettyihin harjoituksiin osallistutaan aktiivisesti.

1.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen

Pelastuslaitos on varauksin varmistanut ja osin kirjannut varautumistehtävien rekisteriin poikkeusolojen henkilö- ja oman kalustoresurssinsa.

Pelastuslaitoksen ja sen toiminnan johtaminen ja organisoituminen poikkeusoloissa on etukäteen suunniteltu.

1.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen

Henkilöstövaraukset on päivitetty vuoden 2022 loppupuolella. Poikkeusolojen organisaatiota rakentaessa on huomioitu myös ne henkilöt, joiden käytettävyys ei edellytä varausta.

1.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus

Pelastuslaitos on pitänyt varautumiseen ja väestönsuojeluun liittyvää peruskoulutusta vuoden 2022 aikana päätoimiselle ja sivutoimiselle henkilöstölle.

Pelastuslaitoksen ylin johto on osallistunut toiminnan aktiiviseen suunnitteluun. Johtokeskustaso on kouluttautunut kolme työpäivää pelastuslaitoksen toimesta vuonna 2022. Koulutukset ovat vielä keskeneräisiä.

Erikoismuodostelmien osalta rauniopelastamisen kokonaisuuden kehittäminen mukaan lukien koiratoiminta on työn alla.

1.5.6 Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen

Tiedot lähetetään erikseen salatulla sähköpostilla.

1.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Hyvinvointialue on sopimuksin sopinut yhteistyöstä kuntien kanssa. Varautumista ja valmiussuunnittelua tuetaan yhteisten alueellisten varautumisen rakenteiden kautta. Lisäksi valmiussuunnittelutukea voidaan antaa kahdenvälisesti. Kunnat ovat osaltaan osallistuneet väestönsuojelusuunnitteluun.

2 Pelastustoimen palveluiden laatu

2.1 Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistaminen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueelle

Ei tavoitteita vuodelle 2022.

2.2 Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella

Ei sovittuja toimenpiteitä vuodelle 2022.

2.3 Sisäministeriön laatua koskevien toimenpidesuosituksen toteutuminen hyvinvointialueella

Ei toimenpidesuosituksia vuodelle 2022.

3 Pelastustoimen palveluiden vaikuttavuus

3.1 Ihmisten turvallisuuden paranemiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen

Asiakohdasta on pyydetty tarkentavia tietoja sisäministeriöstä. Vastaus täydennetään niiden perusteella myöhemmin.

3.2 Onnettomuuksien vähenemiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen

Asiakohdasta on pyydetty tarkentavia tietoja sisäministeriöstä. Vastaus täydennetään niiden perusteella myöhemmin.

3.3 Pelastustoiminnan tehokkuudelle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen

Asiakohdasta on pyydetty tarkentavia tietoja sisäministeriöstä. Vastaus täydennetään niiden perusteella myöhemmin.

Yleisesti pelastuslaitoksen tuottavuutta ja tehokkuutta kuvataan onnettomuusvahinkomittareilla (erit. pelastettujen henkilöiden määrä, pelastettujen omaisuusarvojen määrä). Nämä tekijät on kuvattu alla olevassa taulukossa vuosilta 2015-2022.

Onnettomuusvahingot	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Rakennuspalot ja -vaarat								
Palokuolemat lkm	3	1	2	2	1	0	2	1
Loukkaantuneita lkm	9	16	9	10	8	19	9	26
Pelastetut arvot								
Osallisena olleet henkilöt	203	683	308	230	616	202	179	206
Pelastetut henkilöt	2	10	11	13	7	0	1	9
Evakuoidut henkilöt	18	169	80	0	11	4	29	48
Omaisuusvahingot	2,9 milj. €	3,7 milj.€	2,6 milj.€	2,6 milj.€	2,5 milj.€	3,9 milj.€	10,9 milj€	4,6 milj.€
Pelastetut omaisuusarvot	94 %	96 %	94 %	91 %	89 %	82 %	75 %	90 %
Muut onnettomuudet								
Kuolleita lkm	34	27	12	18	26	12	15	10
Loukkaantuneita lkm	356	273	342	272	271	247	247	244
Palanut metsä/maasto ha	10,2	8,8	8,8	48	14	31	34	12
Pelastetut arvot								
Osallisena olleet henkilöt	1252	1281	1126	1133	1254	1035	1117	1064
Pelastetut henkilöt	70	80	53	64	89	76	74	70
Evakuoidut henkilöt	1	1	0	1	0	100	2	2

4 Pelastustoimen palveluiden kustannukset

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy

Onnettomuuksien ehkäisyn toimintatulot olivat 0,1 milj. euroa ja toimintamenot 0,76 milj. euroa. Onnettomuuksien ehkäisy sisältää myös vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnasta aiheutuneet tulot ja menot.

4.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan toimintatulot olivat 1,6 milj. euroa ja toimintamenot 20,1 milj. euroa. Toimintatuloihin sisältyy sisäisenä palveluiden myyntinä 0,83 milj. euroa ensihoitopalveluiden tuottamisesta laskutettuja henkilöstökustannuksia.

4.3 Väestönsuojeluun ja muihin poikkeusoloihin varautuminen

Väestönsuojelun ja muihin poikkeusoloihin varautumisen toimintamenot olivat 0,85 milj. euroa. Toimintamenot sisältävät henkilöstökulujen lisäksi operatiivisten ICT-järjestelmien ja väestönhälyttimien ylläpidosta ja materiaali hankinnoista aiheutuneet kustannukset.

4.4 Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta

Toimintamenot sisältyvät onnettomuuksien ehkäisyn palveluluokan kustannuksiin.

4.5 Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen toimintamenot olivat 0,23 milj. euroa. Toimintamenoihin sisältyvät öljyvahinkojentorjuntatehtävistä ja valmiuden ylläpidosta aiheutuneet kustannukset.

4.6 Muut tehtävät

Yllä mainittuihin palveluluokkiin kuulumattomia kustannuksia oli 5.554 euron edestä.

5 Pelastustoimen kustannukset ja taloudellinen tila

5.1 Talousarvion toteuma ja kuvaus rahoituksen riittävydestä lakisääteisiin palveluihin

Vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan pelastustoimen toimintamenot olivat 21,9 milj. euroa. Toimintamenot sisältävät työtuomioistuimen päätöksen mukaisia henkilöstölle maksettuja vuosilta 2012 - 2016 takautuvia työaikakorvauksia yhteensä 4,64 milj. euron edestä. Maksetut korvaukset laskutettiin kunnilta ylimääräisinä yhteistoimintakorvauksina. Pelastustoimen vuoden 2022 tilikauden tulos oli 0,2 milj. euroa ylijäämäinen. Kuntamaksuosuuksia laskutettiin 16,5 milj. euroa.

Rahoitus oli riittävä palveluiden tuottamiseen palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Pelastustoimen toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa onnettomuusriskien mukaisia palvelutasopäätöksessä ja toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa asetettuja vähimmäistavoitteita. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisten toimenpiteiden jatkamista lakisääteisen tason saavuttamiseksi.

5.2 Määrä ja osuus yleiskatteellisesta rahoituksesta

Tieto ei ole käytettävissä.

5.3 Kehitysnäkymät yleiskatteellisen rahoituksen riittävyyden osalta

Pelastuslaitos on palvelutasopäätöksessä vuosille 2023–2026 esittänyt kehittämistoimenpiteitä toimintavalmiuspuutteiden vähentämiseksi ja pelastustoiminnan palvelutason korjaamiseksi kohti lakisääteistä tasoa. Näiden toimenpiteiden toteuttaminen palvelutasokauden aikana edellyttää pelastuslaitoksen toimialueelle noin 2,8 milj. euron lisärahoitusta normaalin kustannuskehityksen lisäksi. Lisäksi ICT- ja TUVE-kustannusten nousu tulevat kasvattamaan toimintamenoja. Pelastuslaitoksen poikkeusluvan mukaiseen työajan muutos aiheuttaa 0,9 milj. euron lisäkustannukset pelastuslaitoksen rahoituskehykseen. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle osoitettu yleiskatteellinen rahoituksen taso lakisääteisten palveluiden tuottamiseen on haasteellinen rahoituslain siirtymätasauksen vuoksi. Pohjois-Karjalan saaman yleiskatteellisen rahoituksen taso on noin 86 milj. euroa palvelutarvetta pienempi.

1.1. Kustannukset

1.1.1. Bruttokustannukset

Pelastustoimen bruttokustannukset olivat 21.942.973 euroa.

1.1.2. Bruttokustannus asukasta kohden

Pelastustoimen bruttokustannukset olivat 134,7 euroa/asukas.

1.1.3. Palveluille kohdistetut bruttokustannukset

Palveluille kustannukset kohdistuivat seuraavasti:

Onnettomuuksien ehkäisy 764.289 euroa.

Pelastustoiminta 20.089.837 euroa.

Väestönsuojelu ja poikkeusoloihin varautuminen 854.550 euroa.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta 0

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta 228.743 euroa.

Muut tehtävät 5.554 euroa

1.1.4. Palveluille kohdistetut asukaskohtaiset bruttokustannukset

Palveluille kustannukset kohdistuivat seuraavasti:

Onnettomuuksien ehkäisy	4,7 euroa/asukas.
Pelastustoiminta	123,4 euroa/asukas
Väestönsuojelu ja poikkeusoloihin varautuminen	5,2 euroa/asukas.
Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	0
Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta	1,4 euroa/asukas.

1.2. Kulurakenne

Henkilöstökulut	76 %
Palvelujen ostot	7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 %
Avustukset	1 %
Muut toimintakulut yhteensä	10 %
* erikseen vuokratulot	9 %
* erikseen muut vuokrat (leasingvuokrat)	0
Poistot	2 %

1.3. Tuottorakenne

Pelastustoimen toimintatuotot olivat yhteensä 1,7 milj. euroa. Toimintatuotot jakaantuivat seuraavasti:

Myyntituotot	78 %
Maksutuotot	0 %
Tuet ja avustukset	9 %
Muut toimintatuotot	13 %

1.4. Investoinnit

1.4.1. Investointikulut (brutto)	789.117 euroa
1.4.2. Investointikulut asukasta kohden (brutto)	4,8 euroa/asukas
1.4.3. Investointituotot	215.765 euroa

6 Pelastustoimen palveluiden tuottavuus

6.1 Pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen

Raportoidaan vuoden 2023 tiedoilla.

6.2 Sisäministeriön kustannusvaikuttavuutta koskevien toimenpidesuosituksen toteutuminen hyvinvointialueella

Raportoidaan vuoden 2023 tiedoilla.

6.3 Toteutetut tuottavuutta parantavat toimenpiteet ja investoinnit sekä tuottavuuden kehittämismahdollisuudet

Pelastuslaitos osallistui hankekumppanina Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen hallinnoimaan FI GFFF-V – hankkeeseen, jonka tavoitteena on kehittää maastopalojen maasammutussuorituskykyä paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti. Maastopalomuodostelma perustettiin viiden Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitosten kesken. Mukana ovat Etelä-Karjalan lisäksi Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Kymenlaakson pelastuslaitokset. Muodostelman toiminnassa on mukana 244 henkilöä, jotka koostuvat niin päätoimisesta kuin sopimushenkilöstöstä.

Pelastustoimen yhteistyöllä pystytään entistä tehokkaammin varautumaan sään ääri-ilmiöihin ja tätä kautta suuriin maastopaloihin kehittämällä yhdessä maastopalojen sammutussuorituskykyä. Tavoitteena on hankkia maastopalojen hallintaa varten tarkoituksenmukaista kalustoa ja luoda tehokas muodostelma, joka suorittaa maastopalojen maasammutustoimintaa ja kykenee kulkemaan maastossa. Muodostelmaa kehitetään myös erillisellä raskaalla sammutusjoukkueella, jossa hyödynnetään metsäkonesammutusvesijärjestelmää.

Lisäksi FI GFFF-V muodostelma on käytettävissä myös Euroopan alueella EU:n pelastuspalvelumekanismin kautta.